

EXPUNERE DE MOTIVE
la Legea pentru modificarea și completarea
Legii nr. 286 / 2009 privind Codul penal, republicată

Alienarea parentală este o gravă formă de abuz emoțional care are consecințe nefaste asupra psihicului copilului, cu reminiscențe ce îl urmăresc pe acesta până în viața adultă. Intervenția și sancționarea operativă a acestui fenomen reprezintă o măsură de sănătate publică extrem de necesară. Alienarea parentală este recunoscută la nivel internațional de către manualul bolilor mentale din SUA¹, este recunoscută de câteva sute de cercetători din peste 30 de țări ale lumii² care studiază fenomenul, este recunoscută de către trei mari enciclopedii medicale³. Câteva țări au introdus în legislație în mod expres termenul de ‘alienare parentală’ propunând metode de combatere⁴. O serie de alte jurisdicții evaluează în prezent introducerea definiției alienării părintești în legislația lor. Există o bogată literatură de specialitate care circumscrie acest fenomen din punct de vedere psihologic, legal și psihiatric⁵.

În România alienarea părintească (sub numele de ‘nerespectare a măsurilor privitoare la minori’) se regăsea în Codul Penal vechi (art. 307) și se regăsește și în Codul Penal nou. Ea este pedepsită în principal prin două articole de lege. Primul articol, mai general, face referire la sancționarea nerespectării punerii în executare a hotărârilor judecătorești în timp ce al doilea, este special dedicat nerespectării măsurilor judecătorești legate de programele de legături personale.

¹ Se folosește alt nume dar simptomele sunt descrise amănunțit în cadrul capitolului numit *Abuz psihologic asupra copilului* A se vedea în articolul scris de prof. Dr. Linda Kase-Gottlieb disponibil în traducere aici <http://goo.gl/PfCYxM>

² A se vedea în acest sens situl web al Grupului Global pentru Studiul Alienării Părintești www.pasg.info

³ Cele trei enciclopedii sunt: Encyclopaedia of Forensic Science, Encyclopaedia of Special Education și Encyclopaedia of Clinical Psychology A se vedea articolul de la adresa web: <http://goo.gl/2so5hO>

⁴ Este cazul Mexicului, al Braziliei și al Porto Rico-lui. Proiecte legislative există în prezent în o serie de alte jurisdicții, inclusiv în România unde ARPCC lucrează împreună cu grupul de lucru format pe lângă Agenția pentru Egalitate de Șanse pentru introducerea termenului de alienare parentală în Legea 217 privind violența în familie.

⁵ A se vedea cel puțin cărțile disponibile aici: <http://pasg.info/books/>

Alienarea parentală este recunoscută de către Institutul de Psihologie Judiciară din România care derulează activități de formare profesională pentru cei care devin experți în domeniu. De asemenea, din ce în ce mai multe hotărâri judecătorești în materie civilă o citează⁶.

Prin Decizia nr. 3/12.02.2016 publicată în Monitorul Oficial din 25.02.2016, Colegiul Psihologilor din România a recunoscut în mod oficial alienarea parentală. În acest sens a încheiat și un protocol cu Asociația Română Pentru Custodia Comună (ARPCC) și cu Institutul de Psihologie Judiciară. Nu în ultimul rând, este de apreciat faptul că informarea judecătorilor privitoare la alienarea parentală se realizează prin prelegeri și training-uri oferite de formatori ai INM și de către psihologi ai Institutului de Psihologie Judiciară.

Modificările Art. 287 se bazează pe următorul argument:

Alin. (2) al art. 912 din codul de procedură civilă menționează: ***“(2) În cazul în care debitorul nu își îndeplinește obligația în termenul prevăzut la alin. (1), precum și atunci când debitorul este de rea-credință și ascunde minorul, executorul judecătoresc va consemna acest fapt și va sesiza de îndată parchetul de pe lângă instanța de executare în vederea începerii urmăririi penale, pentru săvârșirea infracțiunii de nerespectare a hotărârii judecătorești.”***

În mod evident, ascunderea minorului așa cum este definită la articolul 912 din Codul de procedură civilă nu echivalează cu „opunerea de rezistență” așa cum este prevăzută de prezentul text al art. 287, lucru care face imposibilă, din punct de vedere legal, pornirea urmăririi penale pentru părintele alienator care utilizează ca strategie ascunderea minorului și care nu este agresiv față de executor.

⁶ Se poate vedea în acest sens culegerea de jurisprudență publicată de către Asociația Română pentru Custodia Română la adresa web <https://goo.gl/1lf0Zj>

Modificările Art. 379 se bazează pe următoarele:

Este de remarcat importanța majoră a acestei reglementări prin prisma principiului interesului superior al copilului care trebuie ocrotit de abuzurile generate de eventualele situații conflictuale apărute între părinți sau între părinți și persoanele care exercită autoritatea părintească ori la care domiciliul cărora locuiește minorul.

Infrațiunea nu reprezintă tocmai o noutate în peisajul legislativ român, fiind cuprinsă și în Codul Penal „Carol al II-lea” sub titulatura de “răpirea propriului copil”. Comparând norma de incriminare prezentă în Vechiul Cod Penal cu cea prezentă în Noul Cod Penal, se evidențiază că aceasta din urmă se deosebește de precedenta prin faptul că nu mai prevede că împăcarea părților înlătură răspunderea penală.

Este remarcat că, o dată cu intrarea în vigoare a Noului Cod Civil, și respectiv, o dată cu abrogarea Codului Familiei, instituția încredințării minorului către unul din părinți nu mai există. Potrivit Noului Cod Civil, autoritatea părintească se exercită de regulă de către ambii părinți și numai prin excepție de către părintele unic sau părintele în sarcina căruia s-a stabilit exercitarea autorității părintești.

Este, prin urmare, extrem de important, și urgent în același timp, să se realizeze concordanța între legislația civilă și cea penală în sensul modificării art. 379 Cod Penal pentru ca acesta să utilizeze sintagma consacrată de noul cod civil de “autoritate părintească”.

Situațiile practice arată că deseori, anumiți părinți, cu ocazia divorțului sau separării, dar înainte de a apela la instanța de judecată pentru stabilirea locuinței minorului și a unui program de legături personale ale minorului cu fiecare dintre cei doi părinți, “răpesc” copilul fugind cu acesta la altă adresă sau, în cazuri mai grave, la adrese situate în alte județe. Există, de asemenea, cazuri în care instanța a stabilit locuința minorului la adresa unuia dintre cei doi părinți, dar celălalt părinte nesocotește hotărârea

judecătorească reținând copilul la altă adresă în afara timpului alocat de instanță pentru desfășurarea legăturilor sale personale cu minorul.

Modificările propuse la aliniatul 2 din articolul nr. 379 din Codul penal se referă la situația clasică a alienării părintești care implică interzicerea de către chiar persoana sau persoanele la care a fost stabilită locuința minorului pe cale judecătorească sau prin acordul anterior al părinților, de a nu permite accesul unuia dintre părinți, dar și a altor persoane care au legături de atașament cu copilul (de exemplu bunicii) la minor.

Inițiator:

Remus Cernea

Deputat

